

HELSINGIN VAMMAISNEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2021

Korona sekä valtuustokauden vaihtuminen leimasivat Helsingin vammaisneuvoston vuoden 2021 työskentelyä.

Valtuustokauden päättyessä keväällä 2021 vammaisneuvosto teki arvioinnin toimintakaudesta ja raportissa antoi evästyksiä uuden neuvoston toiminnalle. Helsingin kaupunginhallitus asetti elokuussa 31.8. uuden vammaisneuvoston. Yhteistyöelimenä vammaisneuvosto varmistamaan vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia sekä edistämään yhteistyötä Helsingin alueella toimivien vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten, kaupungin eri toimialojen ja luottamushenkilöiden välillä. Vammaisneuvosto toimi yhtenä kaupungin vaikuttamistoimielimistä kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön ja vuorovaikutustiimin tuella.

Vammaisneuvostossa oli helsinkiläisiä vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistyksiä edustavat kymmenen jäsentä (eri vamma- tai pitkäaikaissairausryhmistä) sekä viisi valtuustoryhmien nimeämää edustajaa. Kesäkuussa päättyneellä valtuustokaudella vammaisneuvoston puheenjohtajana toimi Justus Mollberg, varapuheenjohtajana Kristiina Karhos. Syksyllä aloittaneen uuden vammaisneuvoston puheenjohtajana toimi Marja Kaitaniemi, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Kristiina Karhos ja toisena varapuheenjohtajana Sari Sepponen.

Puheenjohtajien lisäksi työvaliokunnan jäseninä päättyneellä valtuustokaudella olivat Arzu Caydam-Lehtonen, Niina Halonen-Maliarakis ja Leena Simola-Nikkanen. Syksyllä 2021 uuteen työvaliokuntaan valittiin puheenjohtajiston lisäksi jäseniksi Veera Florica-Rajala, Marko Joensuu sekä Päivi Seila.

Valtuustokauden päättyessä kesäkuuhun saakka vammaisneuvoston jäseninä toimivat: Susanna Haapala, Pirkko Hyvärinen, Kaija Hietanen, Timo Martelius, Ann-Cristie Mattson, Ibrahim Milanovic, Aulikki Rautavaara, Anneli Salmevaara ja Samuli Tsupari. Jokaisella jäsenellä oli nimettynä varajäsen.

Vammaisneuvoston uuden kauden kokoonpanossa jatkoivat järjestöedustajana Anneli Salmevaara ja Susanna Haapala. Vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten nimeäminä jäseninä aloittivat syyskuussa: Jan Huopainen, Pauliina Lampinen, Markku Poikela ja Mikko Remes. Valtuustoryhmien nimeäminä edustajina aloittivat lisäksi Pirkko Johansson (varajäsenenä Mika Taberman) ja Jari Mönkkönen.

Vammaisneuvoston kokouksiin osallistuivat myös kaupungin eri toimialoilta ja kaupunginkansliasta nimetyt pysyvät asiantuntijat. Kaupunkiympäristön toimialalta Pirjo Tujula ja kulttuurin ja vapaa-ajantoimialalta Tiina Larva koko vuoden. Päättyneellä valtuustokaudella sote-toimialan asiantuntijana Jonna Weckström, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiantuntijana Heidi Halkilahti sekä kaupunginkansliasta Heli Rantanen/Johanna Seppälä. Valtuustokauden vaihtumisesta alkaen vammaisneuvostossa toimialojen ja kaupunginkanslian asiantuntijoina aloittivat: Tuomo Ratinen sote-toimialalta, Mari Kontio kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta sekä Riikka Henriksson kaupunginkansliasta.

Kaupungin osoittamana vammaisneuvoston sihteerinä toimi vammaisasiamies Tiina Lappalainen kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksiköstä.

Valtuustokauden vaihduttua järjestettiin uusien vammais- ja vanhusneuvostojen puheenjohtajien sekä myös jäsenten perehdytystilaisuus Teams-yhteydellä, jossa oli yhteensä 51 osallistujaa.

Vammaisneuvoston toiminta ja vaikuttaminen

Helsingin vammaisneuvosto on vuoden aikana seurannut kaupungin suunnittelua, valmistelua ja toteutusta erityisesti niissä palveluissa, joilla on merkitystä eri tavoin vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen osallisuuden, hyvinvoinnin, terveyden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen ja päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen kannalta. Vammaisneuvosto seurasi ja edisti YK:n vammaisten henkilöiden yhdenvertaisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumista kaikessa kaupungin päätöksenteossa ja palveluissa.

Vammaisneuvoston 39. toimintavuoden aikana vammaisneuvosto käsitteli kokouksissaan laajasti kaupungin eri toimialojen toimintaa. Kokouksiin osallistui asiantuntijoita sekä kaupungin eri toimialojen asiantuntijoilta että yhteistyötahoista. Toimintakauden 2021-2023 aluksi vammaisneuvosto järjestäytyi, hyväksyi kaudelle toimintasuunnitelman ja toteuttamissuunnitelman.

Helsingin vammaisneuvosto on aktiivisesti osallistunut kaupungin pitkäjänteiseen kaupunkiympäristön esteettömyystyöhön, joka sai 3.12. kansainvälistä tunnustusta, kun Helsinki sijoittui toiseksi EU:n merkittävimmissä esteettömyyskilpailussa.

Kokoukset

Toisen koronavuoden 2021 aikana [vammaisneuvosto kokoontui yhdeksän kertaa](#) ja työvaliokunta yhdeksän kertaa valmistelemaan varsinaista vammaisneuvoston kokousta sekä annettuvia lausuntoja.

Koronan vuoksi alkuvuoden viisi kokousta järjestettiin etäkokouksena, paitsi toimikauden viimeinen kokous kesäkuussa hybridinä. Uusi vammaisneuvosto aloitti syksyn ensimmäiset kokoukset livekokouksina, joulukuun kokous toteutettiin Teams-etäyhteyden avulla hybridikokouksena.

Uudistunut vammaisneuvosto perusti syksyllä 2021 kolme alateemaryhmää: esteettömyysteemaryhmän, digi-saavutettavuusteemaryhmän sekä sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja apuvälinepalveluihin keskittyvän teemaryhmän valmistelemaan vammaisneuvostolle käsiteltäviä asioita ja lausuntoja.

Vuoden aikana vammaisneuvoston kokouksissa on keskusteltu kaupungin toimialojen palvelujen edustajien kanssa kaupungin keinoista edistää vammaisten kaupunkilaisten yhdenvertaista osallisuutta palvelujen, esteettömyyden ja saavutettavuuden avulla. Käsitellyssä olivat mm. kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelman valmistelu, vammaisten ihmisten työllistämisen keinot käynnistynyt vammaisneuvonta sekä oppivelvollisuuden laajentaminen. Lisäksi kokouksissa on esitelty ja käyty keskustelua potilas- ja asiakasturvallisuudesta ja TuleApu-hankkeesta.

Valtuustokauden päättyessä vammaisneuvosto kokosi koko valtuustokautta koskevan arvioinnin ja raportin toimintakaudesta ja esitti kaupunginhallitukselle toiveita uuden vammaisneuvoston toiminnan kehittämiseen. Joulukuussa uusi vammaisneuvosto järjesti valtuustoryhmien edustajien paneelikeskustelun vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksista.

Vammaisneuvoston lausunnot

Vammaisneuvosto antoi vuoden aikana kahdeksan (8) [lausuntoa ja yhden kannanoton](#). Antamissaan lausunnoissa (liite 2) vammaisneuvosto on ottanut kantaa mm. erityisuimakortin myöntämisperusteisiin sekä huomioimiseen uimahallien avaamisessa, sosiaali- ja potilasasiamiesten vuosiselvitykseen, liikenneturvallisuuden kehittämisohjelmaan, liikennemerkkien turvalliseen asettamiseen, kaikille soveltuviin kaupunkikalusteisiin ja Koivusaaren kaavoituksessa rantojen käytön esteettömyyteen.

Lisäksi vammaisneuvosto antoi kannanoton ihmisoikeussuunnitelman valmisteluun sekä kommentin laajennetun oppivelvollisuuden matkojen korvaamisesta.

Järjestetyt tilaisuudet

Korona vaikutti merkittävästi vammaisneuvoston mahdollisuuksiin järjestää yleisötilaisuuksia. Ennen valtuustokauden vaihtumista kaupunki järjesti helsinkiläisten vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistyksien edustajille etäkuulemistilaisuuden sekä -kyselyn uuden vammaisneuvoston tehtävistä ja kokoonpanosta.

Vammaisneuvosto järjesti 3.12. vammaisten päivän aamutilaisuuden, jonka teemana oli Liikunnan riemua kaikille. Tilaisuus välitettiin ja tallennettiin [Helsinki-kanavan](#) kautta katsojille. Tilaisuudessa kuultiin paralympiavoittaja Toni Piispasen puheenvuoro, käytiin paneelikeskustelu yhdenvertaisen liikkumisen edellytyksistä, nähtiin inklusiivinen tanssiesitys ja esiteltiin vammaisneuvoston uusi kokoonpano.

Vammaisneuvosto antoi tilaisuudessa esteettömyystunnustuksen Olympiastadionin peruskorjauksessa toteutetulle esteettömyydelle. Huomionosoituksella vammaisneuvosto kiitti esimerkillisen esteettömien liikuntatilojen suunnittelusta ja toteutuksesta.

Joulukuun kokouksen yhteydessä etäyhteydellä järjestetty valtuustoryhmien edustajien paneelikeskustelu striimattiin Helsinki-kanavalle.

Osallistumiset

Helsingin vammaisneuvoston edustajia on osallistunut kaupungin työryhmiin ja erilaisiin työpajoihin. Vammaisneuvoston edustajina Pirkko Hyvärinen ja Leena Simola-Nikkanen osallistuivat Liikkumishojelman ikäihmisten ja soveltavan liikunnan alaryhmään. Kristiina Karhos osallistui Uudenmaan vammaisneuvostojen yhteistyöhön-. Kaupungin kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmässä vammaisneuvostoa edustivat alkuvuodesta Kristiina Karhos ja loppuvuodesta Jari Mönkkönen.

Susanna Haapala, Leena Simola-Nikkanen, Kristiina Karhos osallistuivat Sote-uudistus - hankkeet ja järjestöyhteistyö Helsingissä -etätilaisuuteen tammikuussa. Pirkko Hyvärinen ja Anneli Salmevaara osallistuivat vammaisneuvoston edustajana Liikenneturvallisuus ohjelman -etätyöpajaan.

Vammaisneuvoston jäsen Jan Huopainen osallistui Meilahden sairaalan potilashuoneiden suunnitteluun ja konsultoi työllisyyspalvelujen tilojen esteettömyyskartoitusta. Vammaisneuvostolle on välitetty tiedoksi kaupunkiympäristön aluesuunnittelun osallisuus- ja arviointisuunnitelmia.

Vammaisneuvostojen jäseniä osallistui Sitran fasilitoiman demokratian kapeikot - hankkeen vammaisneuvostojen kehittämistyöpajaan, pääkaupunkiseudun vammaisneuvostojen yhteiskokoukseen Kauniaisissa sekä vammaisneuvostopäiville.

Viestintä

Vammaisneuvoston kokousten muistiot, annetut lausunnot ja jäsenten yhteystiedot löytyvät Ihmisoikeuksien Helsinki –sivustolta. [Vammaisneuvoston sivut](#) ovat sivustolla toisten kaupungissa ihmisoikeustyötä tekevien toimielinten kanssa.

Vammaisneuvosto lähetti [toiminnastaan](#) viisi tiedotetta yhdistyksille, jotka ovat vammaisneuvoston ylläpitämän paikallisten vammaisyhdistysten listalla.

Verkkosivujen ja tiedotteiden lisäksi vammaisneuvoston tiedotti [Facebook-sivuilla](#).

Vammaisneuvosto jatkoi eri tavoin vammaisten ihmisten osallisuutta esiin tuovan ”Osallisuus esiin” -valokuvahankkeen toteutusta. 12 uutta kuvaa tuovat esiin liikkumisen osallisuutta mahdollistavaa ympäristön esteettömyyttä, valokuvaajana toimi Laura Oja. Vammaisneuvoston tilaisuus striimattiin [Helsinki-kanavalle](#).

Vammaisneuvoston painetun esitteen jakamista esti koronan aiheuttama asiakastilojen sulkeminen. Uusi vammaisneuvosto hyväksyi toimintasuunnitelman yhteydessä myös viestintäsuunnitelman.

Talous

Vammaisneuvostolla oli käytettävissä vuonna 2021 toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin 10.000,-€ määräraha.

Vammaisneuvoston kulut vuonna 2021

(Projektinumero 10500100010303)

Kokousten ja tilaisuuksien tarjoilut	1.474,60
Tilaisuuksien striimaus ja tekstitys Helsinki-kanavalle	2.407,39
Tilaisuuksien yleisavustaja, tulkkaukset	3.401,55
Tilaisuuksien asiantuntijat, esiintyjät, kehykset	721,75
Vammaisneuvoston valokuvaushanke	750,00
Vammaisneuvoston esitteen käännös ja painatus	628,27
Toiminnan kustannukset yhteensä:	9.353,56

Lopuksi

Niin Helsingin kaupungin strategian toteutuksessa kuin toimialojen asiakaslähtöisten palvelujen toteutuksessa on ensiarvoisen tärkeää, että kaupunkilaiset, joilla on erilaisia toimintakyvyn rajoitteita, vammoja tai pitkäaikaissairauksia sekä vammaisneuvosto kunnallisena yhteistyö- ja vaikuttamistoimielimenä ovat aktiivisesti ja yhdenvertaisesti osallistettu mukaan.

Sosiaalisesti kestävä kehityksen mukaisessa työskentelyssä tarvitaan monialaista ja -näkökulmaista otetta, että eri ikäisten, eri elämäntilanteissa elävien sekä eri tavoin vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten näkökulma ja tarpeet otetaan huomioon kaupungin toiminnan ja palvelujen suunnittelussa, päätöksenteossa, toimintaprosesseissa ja tulosten arvioinneissa.

Helsingissä, 14. helmikuuta 2022

Helsingin vammaisneuvosto

puolesta, Tiina Lappalainen

vammaisneuvoston sihteeri, vammaisasiamies, Helsingin kaupunki,
tiina.lappalainen@hel.fi, (09) 310 360 86

LIITE 1: Lista Helsingin vammaisneuvoston antamista lausunnoista vuonna 2021.

LIITE 2: Vammaisneuvoston jäsenet vuonna 2021.

LIITE 1**Helsingin vammaisneuvoston antamat lausunnot vuonna 2021**

Vammaisneuvoston antamat lausunnot löytyvät vammaisneuvoston verkkosivuilta: [Lausunnot ja kannanotot](#).

- 3.1. Vammaisneuvoston lausunto erityisuimakortin myöntämisperusteiden päivittämisestä ja hinnan muuttamisesta.
- 15.3. Vammaisneuvoston kannanotto palvelujen ihmisoikeussuunnitelman valmisteluun.
- 14.4. Vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston yhdessä antama lausunto erityisuimakortin haltijoiden huomioon ottaminen uimahalleja avattaessa.
- 27.4. Vammaisneuvoston lausunto sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä vuodelta 2020.
- 17.6. Vammaisneuvoston lausunto liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelman luonnokseen.
- 5.10. Handikapprådets utlåtande om trafiksskyltar.
- 3.12. Esteettömyystunnustus 2021 Olympiastadionin peruskorjaukselle.
- 5.12. Vammaisneuvoston kommentti: Laajennettu oppivelvollisuus ja kuljetuspalvelujen maksuttomuus.
- 17.12. Vammaisneuvoston lausunto kaikille saavutettavia kaupunkikalusteita Helsinkiin.
- 22.12. Vammaisneuvoston lausunto Koivusaaren rannat; asemakaava ja asemakaavan muutoksesta (nro 12587).

Helsingin kaupungin vammaisneuvoston jäsenet 2021

Vuonna 2021 vammaisneuvoston kokouksiin osallistuivat kevään aikana edellisen kauden edustajat ja syksystä alkaen uudelle kaudelle nimetyt edustajat.

Kaupunginhallituksen asettama puheenjohtaja

Justus Mollberg, Vasemmistoliitto -> Marja Kaitaniemi, Vasemmistoliitto

Vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistysten edustajat /10:tä eri vamma- tai pitkäaikaissairausryhmää edustavien yhdistysten edustajat:

Helsingin Kuurojen yhdistys ry/Helsingin Kuuloyhdistys ry - Anneli Salmevaara
Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry - Ibrahim Milanovic-> Veera Florica-Rajala
Helsingin Invalidien Yhdistys ry - Leena Simola-Nikkanen -> Markku Poikela
Helsingin Kehitysvammatuki 57 ry - Timo Martelius -> Sari Sepponen
Helsingin ja Uudenmaan Neuroyhdistys ry - Kristiina Karhos -> Jan Huopainen
Uudenmaan munuais- ja maksayhdistys UUMU ry - Aulikki Rautavaara 31.6. saakka
Helsingin Hengitysyhdistys ry – Sirpa Halmela
Helsingin Reumayhdistys ry - Pirkko Hyvärinen -> Mikko Remes
Psykosociaalinen föreningen Sympati rf - Ann-Cristie Mattson 31.6. saakka
Mielenterveysyhdistys Helmi ry – Päivi Seila
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö - Samuli Tsupari-> Pauliina Lampinen
Kynnys ry – Susanna Haapala.

Kaupungin luottamushenkilöjäsenet

Kokoomus	Pia Hytönen -> Jari Mönkkönen,
Vihreät	Niina Halonen-Malliarakis -> Kristiina Karhos
Vasemmistoliitto	Justus Mollberg -> Marja Kaitaniemi
Perussuomalaiset	Kaija Hietanen -> Marko Joensuu
Sosiaalidemokraatit	Arzu Caydam-Lehtonen -> Pirkko Johansson, varalla kokouksissa edusti Mika Taberman.

Kaupungin toimialojen asiantuntijat

Sosiaali- ja terveystoimiala	vammaissosiaalityön päällikkö Jonna Weckström -> vammaisten työ- ja päivätoiminnan päällikkö Tuomo Ratinen
Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala	kehittämisasiantuntija Tiina Larva
Kaupunkiympäristö toimiala	esteettömyysasiamies Pirjo Tujula
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	pedagoginen asiantuntija Heidi Halkilahti -> Mari Kontio
Kaupunginkanslia	vuorovaikutuspäällikkö Heli Rantanen / neuvontapäällikkö Anne Nissinen/osallisuus- ja neuvontayksikön päällikkö Johanna Seppälä/alueosallisuuspäällikkö Titta Reunanen -> erityissuunnittelija Riikka Henriksson.

Kaupunginkanslian nimeämä vammaisneuvoston sihteeri

Tiina Lappalainen	vammaisasiamies, kaupunginkanslia/viestintäosasto tiina.lappalainen@hel.fi, (09) 310 360 86